

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	4.Kf.700.197/2025/4.
Az I. rendű felperes:	I.r. felperes (I. r. felperes címe)
A II. rendű felperes:	II. r. felperes (II.r. felperes címe)
A III. rendű felperes:	III.r. felperes (III.r. felperes címe)
A felperesek jogi képviselője:	dr. Sipka Péter ügyvéd (felperesi képviselő címe)
Az alperes:	Rendőrfőkapitányság I. (alperes címe1, levelezési cím: alperes címe2)
Az alperes jogi képviselője:	dr. Bokor Katalin kamarai jogtanácsos
A per tárgya:	keresetveszteségi járadék felemeléséből eredő kártérítésre irányuló közszolgálati jogviszonyból eredő közigazgatási jogvita
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (149. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Debreceni Törvényszék 1.K.700.586/2021/146. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatja meg, hogy az alperes keresetveszteségi járadékra vonatkozó fizetési kötelezettségét az I.-III. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 610.297 (hatszáztízezer-kétszázkilencvenhét) forintra leszállítja, ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi az I-III. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 73.000 (hetvenháromezer) forint elsőfokú és 36.500 (harminchatezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I-III. rendű felpereseket, hogy a Debreceni Törvényszék Gazdasági Hivatala külön felhívására – az ott meghatározott módon és időben – személyenként fizessenek meg

126.408 (százhuszonhatezer-négyszáznyolc) forint állam által előlegezett költséget, míg az alperes e jogcímen való fizetési kötelezettségét 189.614 (száznyolcvankilencezer-hatszáztizennégy) forintra leszállítja.

Kötelezi az I-III. rendű felpereseket, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára egyetemlegesen fizessenek meg 174.666 (százhetvennégyezer-hatszázhatvanhat) forint kereseti és 233.402 (kétszázharmincháromezer-négyszázkettő) forint fellebbezési részilletéket, a fennmaradó kereseti és fellebbezési részilleték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek jogelődje, néhai személy1 (a továbbiakban: felperesi jogelőd) 1984. december 1. napján létesített hivatásos szolgálati jogviszonyt (a továbbiakban: jogviszony) a megyei Rendőr-főkapitánysággal (a továbbiakban: munkáltató), amelynek keretében a Rendőrkapitányság1 állományában – általános iskolai végzettséggel – járőr beosztásban foglalkoztatták.

[2] 1991. október 25. napján a munkáltató szervezet1 állományának gépkocsizó járőrvezető beosztásában teljesített szolgálatot, amikor – a vele szolgálatot teljesítő társa figyelmetlensége okán – a hasüregbe hatoló, a máj, nyombél és az epehólyag területét érintő lött sérülés érte, amelyre tekintettel műtéti beavatkozásra szorult. A szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset a későbbiekben nála sérvesedést, ágyéki csontvelő- és csigolyagyulladást, gerinccsatorna szűkületet, az izomállomány vesztését, érzésvesztéset, mérsékelt fokú bénulást és a bal alsó végtagban maradványállapotot idézett elő, amellyel összefüggésben maradandó egészségkárosodása és 67%-os mértékű összmunkaképesség-csökkenése keletkezett. 1993. április 30. napjáig baleseti táppénzben részesült; a jogviszonya e napon – rokkantsági nyugállományba helyezéssel – megszűnt. Részére 1993. július 1. napjától 1995. június 30. napjáig rokkantsági nyugdíjat, 1995. július 1. napjától – a munkaképessége mértékének kizárólag a jogszabályi rendelkezések módosítása folytán bekövetkező 50%-ra csökkenése miatt – baleseti és rendszeres szociális járadékot folyósítottak; a baleseti járadékon túl a 2015. évben rehabilitációs ellátásban, a 2016-2018. években rokkantsági ellátásban részesült.

[3] A felperesi jogelődnél – a perbeli balesettel összefüggésbe nem hozhatóan – 2009. évben 5%-os egészségkárosodást eredményező magas vérnyomás betegséget, 2015.

évben 10%-os egészségkárosodást okozó idült obstruktív tüdőbetegséget (a továbbiakban: COPD) véleményeztek; ugyanezen évben lágyéksérv műtéten is átesett; 5%-os egészségkárosodással járó refluxbetegsége is ismertté vált, továbbá reá nézve ólom és vegyületei toxikus hatásának lehetősége is felmerült.

[4] A perbeli időszakot nem érintően 2019 júniusában idegsebészeti műtéten esett át, amely során szövettani vizsgálattal glioblastoma multiforme (malignus glioma, WHO grade IV.- glioblastoma kissejtes típusa) igazolódott. Ezt követően kemo-radioterápia alkalmazása történt, azonban a szervezetében újabb góccok és tumor jelent meg, majd 2020. évtől nem-insulin dependens cukorbetegségben is szenvedett.

[5] A felperesi jogelőd a baleset bekövetkezte utáni években – a perbeli időszakot is beleértve – újabb foglalkoztatási jogviszonyt nem létesített, abból eredően jövedelemre nem tett szert; érettségi bizonyítványt és egyéb iskolai végzettséget nem szerzett. A szabadidejében gyakran a debreceni lőtérén működő egyesületnél sportlövészeti gyakorlatokat végzett, több alkalommal versenyen is részt vett.

[6] A felperesi jogelőd foglalkozási eredetű balesete okán az egykori munkáltatójával szemben több peres eljárást is kezdeményezett; amelynek eredményeként a bíróság a munkáltatót – többek között – 2005. augusztus 1. napjától kezdődően, időbeli korlátozás nélkül bruttó 84.342 forint keresetveszteségi járadék (a továbbiakban: járadék) megfizetésére kötelezte.

[7] A felperesi jogelőd 2018-ban – visszamenőleges hatállyal, a 2015-2018. éveket érintően – az alperesnél újabb járadékigényt jelentett be, aki azt a határozatszám1 számon hozott határozatával (a továbbiakban: határozat) – a felperesi jogelőd javára mindösszesen 146.856 forint kártérítést megállapítva és annak kifizetését is teljesítve – a kárenyhítési kötelezettség elmulasztására hivatkozással nagyobb részben elutasította.

[8] A felperesi jogelőd 2020. június 5. napján elhunyt.

[9] Az elsőfokú bíróság 39/II. számú végzésével – a felperesi jogelőd munkavállalási szempontból jelentőséggel bíró egészségügyi állapotának felmérése céljából – szakértőként kirendelt szakértő1 igazságügyi orvosszakértő (a továbbiakban: orvosszakértő); valamint a 61/I. számú végzésével társszakértőként bevont cég1 nevében eljáró szakértő2 foglalkozás-orvostan, munkahigiéné szakorvos, igazságügyi foglalkozás-orvostan szakértő (a továbbiakban: foglalkozás-orvostan szakértő) a felperesi jogelődnél – a személyes vizsgálatát elhalálozására figyelemmel nélkülöző, kizárólag az orvosi iratokban rögzítettekre alapított – szám1 számú szakvéleményében a perbeli időszakot érintően 30%-os mértékű baleseti és 40%, legfeljebb 43%-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodást véleményezett. Utalt a foglalkozás-orvostan szakértő a szám2 számon rendelkezésre bocsátott szakvéleményében

foglaltakra is, mely utóbbi szerint a felperesi jogelőd a perbeli időszakban a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI.24.) NM rendelet 16. számú mellékletében rögzített korlátozásokkal lett volna foglalkoztatható. Eszerint adminisztratív és szellemi munkavégzésre, valamint könnyű fizikai komponensekkel vegyített munkakörben, egyszerűbb betanított munkák (pl. raktáros, portás, ügyfélszolgálati munkatárs, oktató, futár) ellátására alkalmas lehetett: kizárólag olyan munkakörökben, amelyekben a testhelyzetét (ülés/állás) a saját igényei alapján tudta volna változtatni, nagyobb terheket mozgatni, pakolni nem lett volna köteles, és mindezt legfeljebb napi 4 óra részmunkaidőben, mivel a tartós ülés vagy állás esetében kontraindikált volt. 2018. évtől ólomexpozícióban, valamint a tüdőbetegsége miatt porexpozícióban, páras-nyirkos munkakörnyezetben és egyéb vegyi anyag expozíciójával járó munkakörökben nem volt foglalkoztatható; egyébiránt – a perbeli időszakon kívül eső – 2020. évben az egészségi állapotára (az idegsebészeti műtétjére, a daganatos megbetegedésének szövödményeire, utókezelésére) tekintettel nem volt keresőképes állapotban, epilepsziás rohamok, memóriazavarok, zavartság jelentkezett nála, illetőleg folyamatos orvosi kontroll vizsgálatokra járt, így 2020. január 1. napjától egyetlen munkakör betöltésére sem lett volna alkalmas.

A kereset és a védirat

[10] A felperesi jogelőd keresetében a 2015. november 1. napjától 2018. december 15. napjáig terjedő időszak (a továbbiakban: perbeli időszak) tekintetében – a határozat megváltoztatására irányuló kérelme mellett – az alperes 5.369.678 forint járadék-különbözet és annak középarányos késedelmi kamata, valamint – a munkáltatónál 2005. augusztus 1. napjától megvalósult jelentős illetményemelésre hivatkozással – 2020. január 1. napjától kezdődően időbeli korlátozás nélkül havi 132.788 forint járadék megfizetésére kötelezését kérte. Keresetlevelében vitatta azon határozati megállapítást, miszerint a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget; hangsúlyozta, hogy a balesetből eredő sérülései számára még a könnyű fizikai munkavégzést sem teszik lehetővé.

[11] A felperesi jogelőd örökösei (az I., II és III. rendű felperesek, a továbbiakban együttesen: felperesek) – a 2021. február 4. napján közölt bejelentésükkel – jogutódként perbeléptek. Módosított keresetükben – kártérítés jogcímén – az alperest személyenként 1.458.763 forint tőke és annak 2017. május 1. napjától a kifizetés napjáig számított késedelmi kamata megfizetésére kérték kötelezni. A felperesi jogelőd által a 2020. január 1. napjától kezdődő, időbeli korlátozás nélküli havi járadék megfizetése iránt előterjesztett igényt nem tartották fenn.

[12] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte; az abban foglaltakat a 73. számú beadványában akként módosította, hogy a felperesek követelését mindösszesen 1.830.891 forint erejéig elismeri. Álláspontja szerint a felperesek a jogelődöt terhelő kárenyhítési kötelezettségnek való elégtételt nem igazolták, a keresetük erre tekintettel nagyjából megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest – jövedelempótló kártérítés jogcímén – a felperesek javára személyenként megítélt – késedelmi kamattal növelt – 1.458.763 forint megfizetésére kötelezte. Döntését a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 241. § (1)-(3) bekezdéseire, 242. § (1) bekezdésére, 243. § (1) bekezdésére, 244. §-ára, 245. § (1)-(6) bekezdéseire, 248. § a)-f) pontjaira, 249. § (1)-(3) bekezdésére, 250. §-ára, 251. § (1)-(4) bekezdéseire, 252. § (1)-(2) bekezdéseire, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény VIII. fejezetében foglaltakra, 7:55. § (1)-(3) bekezdéseire, 7:58. § (1) bekezdés a)-b) pontjaira és a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelőségéről szóló 23/1997. (III.19.) BM rendeletben rögzítettekre alapította. Utalt a Kúria által elfogadott, a munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelősége egyes kérdéseiről szóló 1/2019. (VI. 25.) KMK véleményben [a továbbiakban: 1/2019. KMK vélemény], a munkáltató egészségkárosodásért fennálló kártérítési felelősége összecszerűségének egyes kérdéseiről szóló 3/2018. (IX. 17.) KMK véleményben [a továbbiakban: 3/2018. KMK vélemény], a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről szóló 3/2014. (III. 31.), valamint a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről szóló 6/2016. (XI. 28) KMK véleményeiben foglaltakra, a kárenyhítési kötelezettség kérdéskörére különös figyelmet fordítva. Rögzítette, hogy a munkavállalót terhelő kárenyhítési kötelezettség megítélésakor az életkorát, egészségi állapotát, családi- és lakóhelyi körülményeit értékelni kell; annak teljesítését az objektív kárfelelősséggel tartozó, de annak megtérítése alól mentesülni kívánó munkáltató által bizonyított tények alapulvételével, az eset összes körülményeinek mérlegelésével lehet megítélni. E körben kiemelte, hogy a munkáltatónak a munkavállalói kötelezettségszegésre vonatkozó pusztá hivatkozása nem elegendő, meg kell jelölnie azokat a tényeket, körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, az állítását bizonyítják. A kárenyhítési kötelezettség terjedelmét a bíróság mérlegeli. Az általa lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapította, hogy az alperes a felperesi jogelőd egészségi állapotát és a foglalkozás-egészségügyi szakvéleményben feltüntetett korlátozásokkal történő foglalkoztathatóságát is figyelembe véve, helységi és annak környékén konkrét munkalehetőséget nem jelölt meg, amire tekintettel a fent hivatkozott körülmények vizsgálatára nem kerülhetett sor, ugyanis a munkaköri alkalmasság csak konkrét munkakör megjelölése esetén vizsgálható. Mivel a balesetet követően korábban lefolytatott peres eljárásokban a kárenyhítés kötelezettségének kérdése fel sem merült, a felperesi jogelőd jóhiszeműen feltételelezhette azt, hogy ilyen kötelezettsége jelen perrel összefüggésben sem keletkezett; továbbá a bejelentési kötelezettségének az állami foglalkoztatási szerv és a megváltozott munkaképessége miatt igényelt ellátásokat folyósító társadalombiztosítási szervek felé eleget tett, ami szintén a javára értékelhető. Figyelemmel arra, hogy az alperes a felperesi jogelőd mulasztását igazolni nem tudta; a felperesi jogelőd számára a perbeli időszakban – a korlátozásokkal való foglalkoztathatóságát tekintve – helységi és környékén konkrét munkalehetőség nem adódott, ezért a kereset megalapozottnak bizonyult.

[14] A kereset összecszerűségével összefüggésben rögzítette, hogy a peres felek között e tekintetben vita nem volt; a marasztalási összeg számszaki levezetésekor a határozat indokolásában szereplő adatokat vette alapul; annak meghatározása során az I.-III. rendű

felperesek javára – a módosított kereseti követeléssel azonos összegben – egyenlő arányú megosztást alkalmazott, a megítélt összegből a 18,5 % járulékot levonva, abba az alperes által korábban megfizetett 146.856 forint keresetveszteségi járadék összegét is beszámítva. A késedelmi kamatfizetésre való kötelezés kezdőnapját – szintén a kereseti kérelemnek megfelelően – a középátlagos időponttól állapította meg.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[15] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset általa el nem ismert – felperesenként 610.297, mindösszesen 1.830.891 forintot meghaladó – részében való elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékokat összességükben nem megfelelően értékelte; az indokolási kötelezettségének csak részben tett eleget; az ítélete okszerűtlen következtetéseken alapuló megállapításokat tartalmaz. Jogszabálysértésként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4), (5) bekezdéseit, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (2) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 207. § (1) bekezdését, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelőségéről szóló 23/1997. (III. 19.) BM rendeletet jelölte meg. Fellebbezésében a határozatban szereplő – a nettó/bruttó érték számításából fakadó – hibára is utalt, kiemelve azt, hogy helyes számítás esetén keresetvesztesége a felperesi jogelődnek még a 2016. évre sem keletkezett volna. Hivatkozása szerint a kárenyhítési kötelezettség nem addig terjed, hogy a munkáltatónak múltbéli időpontban meghirdetett, konkrét álláshelyeket kellene megjelölnie, hanem az azzal kapcsolatos tényekre, körülményekre kell nyilatkozatot tennie. A perbeli esetben a felperesek e körben akként nyilatkoztak, hogy a felperesi jogelőd a balesetet követően álláshirdetésekre – az egészségi állapota folytán – egyáltalán nem jelentkezett; folyamatos munkavégzésre nem lett volna képes; a lőtérré – a sportlövészet iránti szenvedélye miatt – viszonylag nagy gyakorisággal, de nem jövedelemszerzési célzattal járt. Álláspontja szerint a felperesi jogelőd kárenyhítési kötelezettségének elmulasztását azzal igazolta, hogy a per iratanyagához csatolta a perbeli időszakra vonatkozóan a megyei Kormányhivatal által a térség munkaerőpiaci helyzetéről összeállított tájékoztatót, amelyben olyan ágazatokat érintő bejelentett álláshely-adatok szerepeltek, amelyekben a felperesi jogelőd számára a foglalkozás-orvostan szakértő által meghatározott és a munkaképesség-csökkenése ellenére is betölthető munkakörök előfordulhattak (egyéb szolgáltatás, adminisztratív, humán-egészségügyi, szociális ellátás, oktatás, szálláshely-szolgáltatás, szállítás, raktározás, információ, kommunikáció). Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság azon megállapítása, miszerint a felperesi jogelőd elhelyezkedési kötelezettségének realitása kapcsán előírt bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, minden alapot nélkülöz. A foglalkozás-egészségügyi szakértői vélemény az álláspontját alátámasztva egyértelműen rámutatott, hogy a felperesi jogelőd raktáros, portás, ügyfélszolgálatos, oktató vagy futár munkakörökben napi 4 óra részmunkaidőben foglalkoztatható lett volna. Amennyiben a foglalkozás-egészségügyi szakértő a COPD-t (amely bizonyítottan a felperesi jogelőd több évtizedes dohányzási szokásának köszönhetően alakult ki) és az ólommérgezést (ami megfelelő mennyiségű adat hiányában nem volt ténszerűen megállapítható), mint kizáró tényezőket figyelmen kívül hagyja, további

munkakörök betöltése is felmerülhetett volna. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet nem csupán okszerűtlen, hanem ellentmondásos megállapításokat is tartalmaz, ugyanis abban a felperesi jogelődöt terhelő kárenyhítési kötelezettség megállapítása mellett az annak teljes hiányára való utalás is szerepel. Az elsőfokú ítélet [153] bekezdése iratellenes megállapításokat rögzít, hiszen maga részéről az érdemi döntés meghozatala során nem a magas vérnyomás és reflux betegség, hanem a COPD és ólommérgezés figyelmen kívül hagyását indítványozta.

[16] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan rögzítette, a bizonyítékokat okszerűen, az irányadó jogszabályi rendelkezésekkel összhangban és logikusan mérlegelte, azokból helytálló következtetést vont le arra nézve, hogy az alperes a felperesi jogelőd kárenyhítési kötelezettségének elmulasztását nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság – az alperesi hivatkozással ellentétben – az indokolási kötelezettségének is maradéktalanul eleget tett. A perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemények ellentmondásosak: a munkaképesség-csökkenés ténye, a felperesi jogelőd egészségi állapotára és életvitelére vonatkozóan előadottak még a részmunkaidős foglalkoztatás reális lehetőségét is kizárták; annak lehetősége ugyanis kizárólag elméleti síkon merült fel és csak olyan könnyű fizikai vagy adminisztratív munkakörben, ahol a felperesi jogelőd a saját testhelyzetét változtathatta volna, nem emelt, tartósan nem ült vagy állt volna. Mindezen feltételek fennállása az általánosan elérhető, a lakókörnyezetben megvalósítható tényleges foglalkoztatás lehetőségét eleve kizárta.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[17] A fellebbezés – az alábbiak szerint – alapos.

[18] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdésben foglaltak alapján kizárólag a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül. A fellebbezés keretei között eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perbeli tényállást megfelelően állapította meg, a rendelkezésre álló bizonyítékokat azonban nem helytállóan értékelte; a releváns jogszabályi rendelkezéseket felhívta, de azokat nem megfelelően értelmezte és alkalmazta; amelyek alapján a döntése és annak indokai nem megalapozottak.

[19] A perbeli esetben a felperesek az alperessel szemben – a felperesi jogelőd szolgálati kötelemekkel összefüggő balesetének következményeként – keresetvesztéségi járadék felemelése jogcímén kártérítési igényt terjesztettek elő. Az elsőfokú bíróság a kereset megalapozottságának vizsgálata során helyesen állapította meg, hogy – a per tárgyára tekintettel – a Hszt. XIX. fejezetében foglalt rendelkezések irányadók; azon belül a kárenyhítési kötelezettséggel kapcsolatos szabályok követendők.

[20] A perben nem volt vitatott, hogy a felperesi jogelőd 1991. október 25. napján bekövetkezett balesetének szolgálati kötelemekkel összefüggő jellege miatt az alperes kártérítési felelőssége fennáll, mint ahogyan arra a jelen pert megelőzően a peres felek között zajló egyéb peres eljárásokban a bíróság jogerős döntéseivel már rámutatott. Peradat, hogy a felperesi jogelőd a baleset folytán maradandó egészségkárosodást szenvedett, nála kezdetben 67%-os munkaképesség-csökkenést, majd – a jogszabályváltozásokra tekintettel – 50%-os össz-szervezeti egészségkárosodást véleményeztek, ami alapján 2020. június 5. napján bekövetkezett haláláig társadalombiztosítási ellátásokra (baleseti járadék, rendszeres szociális járadék, rokkantsági nyugdíj, rokkantsági és rehabilitációs ellátás) jogosulttá vált; elhalálkozásáig újabb foglalkoztatási jogviszonyt nem létesített, abból jövedelmet nem szerzett.

[21] A Hszt. – kártérítési járadékra vonatkozó – 249. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha a hivatásos állomány tagjának lényeges körülményeiben a kártérítés megállapítása után változás következett be, a járadék összegének módosítása kérhető. A lényeges körülményekben való változás a hivatásos állomány tagjának egészségi állapotában vagy a piaci ár-értékviszonyok alakulásában jelentkezhethet. A perbeli esetben – a perrel érintett időszakot figyelembe véve – arra nézve adat, bizonyíték nem merült fel, hogy a felperesi jogelőd egészségi állapotában jelentős romlás következett volna be, azt a felperesek sem állították, a hivatkozásuk pusztán arra terjedt ki, hogy a hozzátartozójuk állapota a baleset után állandósult. A perbeli körülmények ismeretében az sem állítható, hogy a piaci ár-értékviszonyok – időmúlásra tekintettel bekövetkező – módosulását az alperes teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, azzal maga is számolt, hiszen a felperesi jogelőd kérelmének részben helyt adott.

[22] A felek közötti perbeli vita tárgyát csak az képezte, hogy a felperesi jogelődöt a keresetveszteségi járadék felemelése iránti igényérvényesítése kapcsán – az állandósult munkaképesség-csökkenése ellenére – kárenyhítési kötelezettség terhelte-e; e kötelezettségének – a jogalkotói szándéknak megfelelően – eleget tett-e; amennyiben nem, annak elmulasztását az alperes kétséget kizáróan bizonyította-e. Azt, hogy a kárenyhítés szabályait követni kell, a peres felek szintén nem vitatták, az álláspontjuk mindössze abban különbözött, hogy a perbeli esetben e szabályok miként érvényesülnek.

[23] Az eljárás során a felperesek a keresetveszteséget a vélelmezett illetmény és a felperesi jogelőd által ténylegesen felvett juttatások összegének különbözetében látták; mindvégig következetesen állították, hogy a felperesi jogelődnek – a szolgálati kötelemekkel összefüggő balesetet követően állandósult egészségi állapotára figyelemmel – kárenyhítési kötelezettsége nem volt, annak elmulasztását az alperes nem igazolta. Ezzel szemben az alperes úgy tekintette, hogy a felperesi jogelőd a perbeli időszakban (a baleset bekövetkezte után több mint húsz év elteltével) a fennálló egészségi állapota mellett részmunkaidőben, könnyű fizikai vagy szellemi munkakörben foglalkoztatható lett volna, amire azonban kísérletet sem tett, ezzel a kárenyhítési kötelezettségét elmulasztotta, amelyre tekintettel az igény teljes egészében nem lehet megalapozott. Az alperes ennek során akként számolt, hogy a felperesi jogelőd által ténylegesen kézhez vett juttatások összegét a garantált bérminimum havi elérhető összegének felével (a napi teljes munkaidős 8 órás foglalkoztatás helyett 4 órás

részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségére figyelemmel) növelte, a felperesek követelését a fellebbezésében e tekintetben részben elismerve.

[24] Az alperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megállapításai a kárenyhítési kötelezettség kapcsán ellentmondásosak: az ítélet [119] bekezdése a munkavállalót terhelő kárenyhítésről szól, míg [156] bekezdése a perbeli esetre vonatkoztatva a felperesi jogelőd e kötelezettség alóli mentesülését tartalmazza. Habár az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási teherről való tájékoztatása (miszerint a felperesek kötelesek bizonyítani, hogy a jogelődjük a kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, az alperes pedig annak elmulasztását köteles igazolni) megfelelő volt, az érdemi döntésében rögzített végső következtetése – a bizonyítási kötelezettségnek való elégtétel elmulasztása tekintetében – mégis tévesnek bizonyult.

[25] A munkáltatói kárfelelőséggel kapcsolatos szabályozás vonatkozásában a kárenyhítési kötelezettség tartalmát, kereteit – a jogalkalmazók számára egyértelmű iránymutatást adva – a Kúria által kiadott, az elsőfokú bíróság által is megjelölt 1/2019. és a 3/2018. KMK vélemények jelölik ki. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott további két KMK vélemény a kárenyhítés kérdéskörével a munkaviszony jogellenes megszüntetése esetén – nem pedig a munkáltató által okozott károk megtérítésével összefüggésben – foglalkozik, így azok perbeli ügyben való alkalmazhatóságát az ítéltábla nem látta indokoltnak.

[26] Az 1/2019. KMK vélemény III. 5. pontja egyértelműen rámutat, hogy a munkavállaló a kárenyhítési kötelezettségének szándékosan nem tesz eleget, amennyiben az egészségi állapotát és az egyéb körülményeket, például életkora, szakképzettsége, átlagos közlekedési feltételekkel megközelíthető munkahely megléte stb. figyelembe véve a munkaerejét nem, vagy nem a tőle elvárható mértékben, módon hasznosítja. A 3/2018. KMK vélemény rögzíti, hogy a jogosultat kárenyhítési kötelezettség terheli, ami – egyéb lehetőség hiányában – alkalmi jellegű munkavállalással is teljesíthető. Figyelemmel arra, hogy a felperesi jogelőd a kárenyhítési kötelezettségének teljesítéséről – a peres eljárás során bekövetkezett halála okán – személyes nyilatkozatot tenni nem tudott, az elsőfokú bíróság – a felperesek indítványára – e kérdés megválaszolása érdekében (a saját nyilatkozataik beszerzésén túl) szakértői bizonyítást rendelt el. Helytállóan érvelt az alperes a fellebbezésében, hogy a rá kiosztott bizonyítási teher teljesítésére, azaz a kárenyhítési kötelezettség elmulasztásának igazolására az eset speciális körülményére – a jogelőd felperes elhalálozására – figyelemmel az egyéb okirati bizonyítékok mellett szintén a perbeli szakvélemény szolgál, melyet a törvényszék az ítéltábla alapjául elfogadott, azonban tévesen értékelt.

[27] Az igazságügyi szakértők együttes szakvéleménye – a felperesek hivatkozásával ellentétben – nem ellentmondásos, ugyanis a foglalkozás-orvostan szakértő határozott (a szakvélemény kiegészítésben is megerősített) véleményt fogalmazott meg a tekintetben, hogy a perbeli időszakban a felperesi jogelőd foglalkoztatása mely munkakörökben és hány órában munkaidőben valósulhatott volna meg. Eszerint adminisztratív és szellemi munkavégzésre, valamint könnyű fizikai komponensekkel vegyített munkakörben, egyszerűbb betanított

munkák (pl. raktáros, portás, ügyfélszolgálati munkatárs, oktató, futár) ellátására alkalmas lehetett: kizárólag olyan munkakörökben, amelyekben a testhelyzetét (ülés/állás) a saját igényei alapján tudta volna változtatni, nagyobb terheket mozgatni, pakolni nem lett volna köteles, és mindezt legfeljebb napi 4 óra részmunkaidőben, mivel a tartós ülés vagy állás esetében kontraindikált volt. E szakvéleményben rögzítettekre utalt – azok tartalmával egyetértésben – a szakvéleményében és a személyes meghallgatása során az igazságügyi orvosszakértő is, megállapítva, hogy a felperes perbeli időszakban fennálló balesettel összefüggő egészségkárosodása legfeljebb 43%-os mértékű volt, ami a foglalkoztathatóságát – a foglalkozás-egészségügyi szakértő által meghatározott munkakörökben, munkafeltételek mellett és munkaidőben – teljes körűen nem zárta ki.

[28] Az ítéltábla e ponton megjegyzi, hogy a felperesi jogelőd 2019. és 2020. években fennálló egészségi állapota, betegségei és foglalkoztathatósága – a perbeli időszakon kívül eső időszaki jellege miatt – relevanciával nem bírt, így a szakvéleményekben és az elsőfokú ítéletben tett ezen időszakra eső megállapításokat az érdemi döntése meghozatala során nem vizsgálta, noha az ítéletének tényállásában – a felperesi jogelőd elhalálozásához vezető tényként, körülményként – szerepeltette.

[29] A másodfokú bíróság a felperesek azon hivatkozását, miszerint az alperes a felperesi jogelőd foglalkoztatását érintően konkrét munkaköröket nem ajánlott fel, sőt meg sem jelölt, ezáltal a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, nem fogadta el, hiszen konkrét munkakörök felajánlása a balesetet követő több, mint két évtizedes időmúlásra tekintettel a munkáltatótól nem volt elvárható, azok általánosság szintjén való megjelölésére pedig a per során – a szakvéleményekben feltüntetett munkakörök kapcsán – sor került. A felperesek álláspontjának alaptalanságát támasztja alá – az éppen tőlük származó – azon következetes nyilatkozat is, miszerint a felperesi jogelőd a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre (még alkalmi munkák elvállalása szintjén) sem tett kísérletet, munkavállalással kapcsolatos dokumentumot nem csatolt, ami a kárenyhítési kötelezettség elmulasztását már önmagában alátámasztja. Az alól pedig az sem eredményez mentesülést, hogy a felperesi jogelőd úgy ítélte meg, hogy a perbeli időszakbeli egészségi állapota a munkavállalás lehetőségét egyértelműen kizárta, figyelemmel arra, hogy e kérdés megválaszolása orvosszakértői és foglalkozás-egészségügyi szakértői kompetenciába tartozik. E körben a per érdeme szempontjából a felperesek személyes nyilatkozata sem bírhatott jelentőséggel, még annak ellenére sem, hogy a felperesi jogelőd hozzátartozóiként az egészségi állapot esetleges romlását maguk is észlelhették, azonban önmagában e nyilatkozatuk a szakértői véleményben foglaltakat nem cáfolhatta meg. Az ítéltábla rámutat, hogy helységi és környéke területén a foglalkozás-egészségügyi szakértő által megjelölt széles körben kizárt, hogy éveken át egyetlen álláshely lehetősége sem adódott volna a felperesi jogelőd számára, amennyiben aktívan munkát keres, beleértve az alkalmi munkavállalás lehetőségét is.

[30] A kárenyhítési kötelezettség alóli mentesülésre hivatkozás alaptalanságát támasztja alá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 6. § (3) bekezdése is, amely kimondja, hogy a rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő együttműködési kötelezettség keretében – többek között – aktívan munkahelyet keresni köteles. Eszerint

szintén a munkavállalót terheli annak bizonyítása, hogy a munkaképességének megfelelő elhelyezkedést, a munkaereje hasznosítását – a fennálló egészségi állapota ellenére is – megkísérelte, ennek igazolása a perbeli esetben azonban nem történt meg; erre figyelemmel az alperes bizonyítási kísérlete, ezáltal fellebbezési érvelése eredményre vezetett.

[31] Az ítéltábla rámutat, hogy a kereset összegszerűsége tekintetében – beleértve annak számszaki levezetését is – a peres felek között vita nem volt.

[32] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, az alperes – az összegszerűség tekintetében tett elismerésére figyelemmel – a keresetvesztéségi járadékra vonatkozó fizetési kötelezettségét az I.-III. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 610.297 forintra leszállította, azt meghaladóan a keresetet elutasította.

[33] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntése megváltoztatása folytán a kétharmadrészt pernyertes alperes javára a Kp. 99. § (3) bekezdés és 35. §-a alapján alkalmazandó, a Pp. 80.§ (1) bekezdése, 83. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdésben foglaltak alapján a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja (5) bekezdése és 4. §-a szerinti mértékben kötelezte a kétharmadrészt pervesztés felpereseket az első- és másodfokú perköltség egyetemleges viselésére.

[34] Az ítéltábla a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 102. § (1) bekezdése alapján a kétharmad arányú pervesztességükre tekintettel személyenként 126.408 forint állam által előlegezett költség megfizetésére kötelezte a felpereseket, míg az alperes e jogcímen fennálló – egyharmad arányú pervesztességéből adódó – fizetési kötelezettségét 189.614 forintra leszállította.

[35] A felperesek a kétharmad arányú pervesztességükre figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése szerinti illetékalap után az Itv. 42. § (1) bekezdés ac) pontja és 46. § (1) bekezdése szerint számított 174.666 forint kereseti és 233.402 forint fellebbezési részilletéket a Kp. 99. § (3) bekezdése, 35. § (1) bekezdése révén alkalmazandó Pp. 101. § (1) és 102. § (1) bekezdései alapján kötelesek – a Pp. 83. § (1) bekezdésére figyelemmel – egyetemlegesen megfizetni az állam javára. Az illeték megfizetése során a közleményben fel kell tüntetni a Fővárosi Ítéltáblát, a bíróság ügyszámát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pont]. Amennyiben a felhívásnak a megjelölt határidőben nem tesznek eleget, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni. Az alperes az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentes, ezért az egyharmad arányú pervesztességéből fakadó fennmaradó kereseti és fellebbezési részilletéket a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján

alkalmazandó Pp. 96. § (1) bekezdés b) pontjára és a Pp. 102. § (6) bekezdésére figyelemmel az állam viseli.

[36] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Kp. 99. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 77. §-a értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

[37] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2025. november 4.

dr. Kecskés Zsófia s.k.	dr. Kincsesné dr. Szalai Kornélia s.k.	dr. Szeles Balázs György s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró